СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I. Established 1893. TWO SECTIONS — SECTION I.

Рік LII. Ч. 4. Ню Йорк і Джерзі Сіті, субота, 8. січня 1944. No. 4 New York and Jersey City, Saturday, January 8, 1944. Vol. LII.

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки. ПЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237—4-0807 Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016

THREE CENTS in the United States of America. FIVE CENTS elsewhere.

Пропонує вирішування конфліктів Аліянтською Радою

НЮ ЙОРК. — „Перехід совєтської армії через давню польську границю поставило нас знову перед острою пригадкою, що військова офензива мусить іти впарі з політичною" — пише майор Джордж Філдинг Еліот, військовий критик ґазети Геральд-Трибюн. Дальші його думки такі: Безпосереднє положення в околиці давньої польсько-російської границі має в собі повно можливостей. Може булоб лише й не думати, що сталось би, колиб так польські підпольні військові організації пустили кілька вистрілів на російську армію, та про це треба наперед подумати. Нервозна атака московської ґазети „Правда" на Вендела Вилкія є лише малим прикладом про вибухові можливости в такій ситуації. Лекція такого досвіду вистарчає для зрозуміння, що „принадкові" політичні конференції не приносять едности між Аліянтами. Усі теперішні конференції міністрів, постійні розмови командантів мілітарних штабів, масові зібрання високих урядовців в Лондоні, в Парижі, в Римі... все те не принесло бажаної гармонії в дипльоматії, в стратеґії чи в боях. Єдиний спосіб на те є створення постійної аліянтської ради для щоденного вирішування назріваючих труднощів. Бо те, що діється сьогодні на польсько-російській границі, є лише прикладом того, що може принести недалека будучність.

НАГАДУЄ ҐЕН. ПРХАЛЮ.

Польський журналіст З. Новаковскі згадує в ґазеті „Нови Сявят" про чехословацького ґенерала Льва Прхалю, відомого з перебування в Карпатській Україні в тих часах, коли Польща попирала домагання Мадярщини дістати назад Закарпаття, а Мадярщина за згодою Гітлера лвідувала там українську владу. Січовики, як відомо, були одинокими, що до останку там боролись, а ґен. Прхаля покинув Закарпаття з озброєним військом і гарматами та перейшов потім до Польщі, де зачав творити „чехословацький леґіон". Як ґен. Прхаля опинився потім у Лондоні, то видаваний там братанком д-ра Едварда Бенеша чеський тижневик написав, що ґен. Прхаля діяв „на шкоду Чехословаччини", коли творив чехословацький леґіон у Польщі. Справа опинилась в англійському суді, бо ґен. Прхаля взяв це за обиду і вимагав сатисфакції, обороняючи себе тим, що його леґіонарі хотіли „за всяку ціну боротись з німцями при боці Польщі", а як це булоб неможливе, то Прхаля був рішений вступити до польської армії.

Новаковскі висказує думку, що з такими чехами, як ґен. Прхаля Польща може скоро заключити союз та дійти до згоди в справі чесько-польських границь.

ТОВАРИСТВО УКРАЇНСЬКИХ ПРОФЕСІОНАЛІСТІВ.

В Винніпеґу зорґанізовано Товариство українських професіоналістів і бизнесовців, якого головою став д-р Дима.

РАХУЮТЬ НА АМЕРИКАНСЬКИХ ПОЛЯКІВ.

Ню Йок Геральд Трибюн пише у своїй кореспонденції з Лондону, що незабаром прибуде до Злучених Держав польський премієр Міколайчик, щоб предложити президентови Рузвелтови та секретареви стейту Голови становище польського уряду в справі східних границь Польщі та просити поперття польських домагань, щоб остали границі, які означено в Ризькім договорі з Советами. Далі премієр буде переговорювати з представниками польсько-американських орґанізацій в справі акції американських поляків у справі поперття згаданих домагань Польщі. Він теж виступить принаймні на однім великім польсько-американськім вічу. Кажеться далі, що премієр буде старатись дістати поперття і від американських католиків.

ЗНОВУ БОМБАРДУВАЛИ КІЛЬ.

Американські „літаючі фортеці" й „либератори" вдарили знову по корабельних доках і причалах у Кіль, німецькому порті на Балтику, як також по Бордо й Тур, у Франції. Ворог утратив 95 боєвих літаків. З виправ не вернулося 25 наших бомбовиків і 12 боєвиків.

Аліянтські літаки били теж по столиці Болгарії Софії.

ДОМАГАЮТЬСЯ УЧАСТИ В АЛІЯНТСЬКІЙ ІНВАЗІЇ.

Французький Комітет Національного Визволення поставив домагання до Аліянтів, аби вони допустили французькі війська до участи в аліянтській інвазії Европи з Британії.

Червона Армія заняла Бердичів

ПОЛЬСЬКИЙ УРЯД ЗАБОРОНЯЄ ПОМАГАТИ ЧЕРВОНІЙ АРМІЇ.

У своїй публичній заяві, виданій, як він каже спиводу переходу червоною армією границь Польщі, польський уряд у Лондоні приказує польським підземним орґанізаціям далі вести боротьбу проти німецьких окупантів, але співпрацювати з червоною армією тільки тоді, як совєтський уряд установить наново дипльоматичні звязки з польським урядом на вигнанню.

Польський уряд на вигнанню далі обстоює непорушність старих польських границь та вважає їх потвердженими Атлянтійським Чартером. Він висказується за потребу навязання звязків з Росією.

Кореспондент „Ню Йорк Таймсу" Джеймс Рестон, каблює з Лондону, що в урядових кругах Британії панує загальне переконання, що полякам не вдасться зробити з Росією згоди на основі непорушности польських границь з 1939 р.

Совєтська амбасада в Лондоні видала виразну заяву, що Совєти вважаються правними посідачами земель, які вони заняли в 1939 році та в котрих населення заявилося потім голосуванням за приступлення до Совєтів.

З ДАЛЬШИХ ВІДЗНАЧЕНЬ ЗА ХОРОБРІСТЬ.

Канадійські українські ґазети подають нові два українські прізвища між відзначеними за хоробрість. Військову медалю дістав рядовик Микола Ковальчук, з Тулон, Манітоба, що служить за морем від травня 1940 року. Знов Медалю Визначного Літання одержав сержант М. М. Вербіцький, з Йорктон, Манітоба. Як гармаш на Ліберейторі причинився до ушкодження двох та відігнання трьох ворожих бомбовиків, що старались затопити аліянтський конвой.

ОЖИВЛЕНА АКЦІЯ НА ПАЦИФІКУ.

На південному й полудневозахідному Пацифіку слідно оживлення акції летунів проти ворожих кораблів. За одну середу американські летуни збили 17 японських літаків та завдали поважну втрату ворожій мореплавбі, ушкодивши один кружляк.

Аліянтські сухоземні сили поширили свою територію на Новій Британії й на Новій Ґвінеї.

Московський комунікат подав вістку про заняття червоною армією міста Бердичева, важного для німців залізничого вузла в південно-західній Україні, за котрий велися завзяті бої через пять днів. На честь цеї перемоги віддано в Москві 224 гарматні вистріли.

„ПРАВДА" ВИСТУПАЄ З КРИТИКОЮ ВИЛКІЯ.

Московська „Правда", орган російської комуністичної партії, помістила довгу статтю Давида Заславського, свого правильного політичного редактора, проти Вендела Вилкія, американського републиканського лідера, за його статтю в недільному числі „Ню Йорк Таймсу": „Не розбуджуймо недовіря до Росії". Заславський нападає на Вилкія за те, що той порушує границі Польщі, гейби вони ще не були вирішені. „Правда" вважає цю границю давно вирішеною совєтською окупацією з 1939 року й голосуванням населення по цій окупації. „Правда" називає статтю Вилкія крутарством і приписує її бажанням Вилкія зєднати собі голоси при виборах.

Бертрем Д. Гюден, вашинґтонський кореспондент „Ню Йорк Таймсу", пише, що в Вашинґтоні вважають статтю „Правди" рішучою осторогою совєтського уряду на адресу американського й британійського уряду держатися осторонь граничних справ Польщі й інших держав, сусідуючих з Росією, до котрих входить червона армія.

ДАЛЬШІ УСПІХИ КИТАЙЦІВ.

Чотирнацята повітряна сила в Китаю поважно ушкодила японські приспосіблення в Лампуні, в французькій Індо-Хіні.

Китайські війська далі висувають японців з Овчікова.

СКРИТОВБИЙСТВО ПРОТИНАЦІСТА.

У парку коло міста Сілкеборгу, на данському острові Ютляндії, найдено тіло данського духовника й письменника Кая Мунка, відомого противника націстів. Тіло найдено після того, як до мешкання Мунка зайшли чотири узброєні особи й, представившися за членів Ґестапа, вивезли Мунка в невідомім напрямі.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Не покладати марних надій!

І знову урядове бюро, зване Офіс Воєнної Інформації, виступило з осторогою, котру можна звести до одного слова; реалізм. Називають ним розцінювання даної ситуації за правдивими її вартостями. Реальний чоловік не читає в ситуації таких умовин, яких у ній нема. Він не добачує в ній того, чого він собі бажав би, а тільки те, що в ній є, без огляду на те, чи йому це подобається, чи не подобається. Реальна людина знає, що вона може осягнути, а чого їй ніколи осягнути не можна. Реальна людина знає, що варта її зусилля, що варта зусилля противників, і знає належну ціну порівнанню цих сил.

Офіс Воєнної Інформації виступив зо закликом до реального оцінювання воєнної ситуації, бо він певно доглянув, що з приводу недавних свят, головно Нового Року, багато людей напустило в своїх святочних промовах багацько нереальних поглядів. Розглядали вони в них звичайно найважнішу з усіх справ, воєнну ситуацію, і захоплені святочними почуваннями й бажанням збільшити ці почування, часто малювали ситуацію кращою, ніж вона на це заслугує. І тому тепер Офіс Воєнної Інформації поклав собі за завдання стягнути ці святочні балачки з хмар на землю.

Підчас святочних оглядів старого року та прогнозів щодо нового року вказувано на великі досяги Аліянтів у цій війні проти держав Осі та говорено так, гейби конець війни був ось-ось за рогом вулиці. Офіс Воєнної Інформації певно теж вірить в остаточну перемогу Аліянтів, але він радить американському народови не припускати хочби на хвилю, що перемога прийде скоро або що прийде без великого труду й без великих жертв.

Навіть щодо Німеччини, Офіс Воєнної Інформації не радить нікому дуритися думкою, що війна з нею закінчиться скоро. Передусім не можна сподіватися від Німеччини внутрішнього заломання. Офіс Воєнної Інформації бажав би собі, аби певно Німеччина чимскорше заломалася, одначе він не бачить ніяких признак такого заломання, поки німців не зломлять мілітарно.

Нема теж найменшого сумніву, що такого ждати нам і від японців. У руках цих ворогів находиться ще багато загарбаної території. Вибити їх з неї забере багато часу. Добре є ждати своєї перемоги й в неї вірити, але нерозумно було би рахувати на неможливе. Як справжні події покажуть, що ми вірили в неможливе, то домашній фронт ломитися буде не в ворога, а в нас самих. Тому Офіс Воєнної Інформації радить американцям ждати перемоги аж по довгій боротьбі, по довгім воюванню на різних фронтах, по довгій праці на внутрішньому фронті, по багатьох жертвах.

Як ми позбудемося фантазій щодо коштів і довжини війни, то ми тим певніше попрацюємо для перемоги й тим успішніше попрацюємо, аби наближити нами всіми бажаний конець війни.

„СПРАВЕДЛИВА НАГОРОДА"

Польська Агенція Телеграфічна (Пат) розіслала редакторам англійською мовою новорічні промови польського президента на вигнанню, В. Рачкевіча, та прем'єра польського уряду, С. Міколайчика, з поясненням, що це є офіційне становище, з яким згаданий прем'єр незабаром прибуде до Злучених Держав на переговори з през. Рузвелтом і американським урядом.

У своїй промові через радіо до своїх земляків у Польщі, польський прем'єр підкреслив, що Польща мусить дістати за свої жертви „справедливу нагороду". А в промові до президента Польщі згадав „про збільшення обов'язку і незаперечного права кожного поляка боронити цілости Польщі", зазначивши, що така Польща (себто „ціла") є в інтересі Великої Британії, СССР, та Европи і Америки".

Це має бути теж і та „сильна і незалежна Польща", за яку, як виходить з промови польського прем'єра, мали заявитись Рузвелт і Черчил. Така Польща, як виходить далі з промови прем'єра, буде „вірним союзником проти німецького наступу на схід" — з „Советською Росією", якщо та остання згодиться на ось таку „цілу Польщу" в передвоєнному розумінню.

Як бачимо, то в цьому випадку маємо до діла з пресовою польською агенцією, що називає себе „офіційною" і такою дійсно є. Як так, то знаємо тепер „офіційно", з чим приїзджає да Америки польський прем'єр, хоч що правда, цього загально догадувались і без такої заяви. Та з нашого боку хочемо завважити, що навіть у тих останніх офіційних польських заявах нігде нема ні одним словом згадки за український нарід, хоч про його територію тут мова. А далі, що є теж дуже замітне, і тут офіційно говориться про „Советську Росію", з якою отсі керманичі польської державної політики хочуть мати спільну границю...

Як бачимо, то вже не ґазети, але навіть польські державні мужі і дипльомати, що повинні важити в офіційних виступах слова і назви, не говорять про границю Польщі з Союзом ССР., чи з „Радянською Україною", а тільки — з „Советською Росією". Очевидно, що беручи справу реалістично, мається тут до діла справді тільки з — Росією. Але не про те іде, а про польську ментальність, що постійно, далі й на кожному кроці, свідомо чи несвідомо, копає гріб Україні й українському народови, не бачучи в засліпленню і політичному нерозумі, що це польській справі ніщо не помагає, ні не виратує „цілої Польщі", а тільки зажене її, й то цілком певно, до такого сусідства з українським народом, де ті обидва народи будуть на своїх границях, (якщо взагалі які будуть!) оплакувати свої державницькі ідеали так, як ті біблійні жиди на ріках вавилонських...

Якщо такою уявляється Польщі „справедлива нагорода", то політика її державних мужів є дійсно дуже простолінійна і передбачаюча.

„КЛЮЧ ДО МОВИ".

Такий є наголовок книжечки, яку написав О. Івах, канадійсько-український письменник і журналіст, що дописує, між іншим, теж і до Юкрейніен Віклі. Книжечку видало недавно сформоване канадійсько-українське підприємство „Культура й Освіта", що взяло собі за ціль видавати книжечки, „в яких булиб подані коротко та ясно найпотрібніші відомости з тих ділянок життя, з якими щоденно маємо до діла".

Книжечка має 48 сторін. Цінна вона тим, що не зважаючи на малий обєм має найважніші правила української мови і написана в дуже приступний спосіб.

ПРИЗНАННЯ ДЛЯ МОЛОДОГО МОРЯКА - УКРАЇНЦЯ.

„Алентавн Морнінґ Кол" з 10. грудня м. р. описує відзначення секретарем маринарки моряка першої кляси Івана Віхтя, з Бетлегем, Па., сина українських родичів, що брав участь теж і в життю нашої молоді, будучи членом хору. Він служив на торговельному кораблі, що був сторпедований, та виявив мужню поставу в часі розбиття корабля, як і потім, як блукав 10 днів на морі на лодці, разом з іншими моряками, що вратувались.

ЗМАЛІЛО ЧИСЛО МЕШКАНЦІВ ГАЛИЧИНИ.

В цілій Галичині було до війни 7,208,100 мешканців. Німецька статистика подає, що тепер живе там 4,200,760 осіб. Польська Агенція Телеграфічна (Пат) подає, що на ніякій іншій землі передвоєнної Польщі не видно такого зменшення людности як в Галичині. Додамо, що Пат далі називає Східну Галичину не інакше як „Всходня Малопольска".